

Asia: VM040:00/2017

Maakuntien viitearkkitehtuuri - Landskapens referensarkitektur

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit viitearkkitehtuurista

Väestorekisterikeskus näkee maakuntien viitearkkitehtuurityön ansiokkaasti valmisteltuna laajana kokonaisuutena, joka luo erinomaisen pohjan maakuntaudistuksen yhteiselle valmistelu- ja kehittämistyölle. Dokumentin johdannossa todetaan tavoitteeksi kuvata maakuntien yhteisen vakiintuneen toimintamallin tavoitetilan viitearkkitehtuuri 3-5 vuoden aikajänteellä maakuntaudistuksen lainsäädännön valmistumisesta. Pitkä aikaväli huomioiden onkin todennäköistä, että viitearkkitehtuurissa kuvattu tavoitetila kokee merkittäviäkin muutoksia tämän ajanjakson aikana, jolloin viitearkkitehtuurin hallintamallin päivittäminen ja sen kuvaaman kokonaisarkkitehtuuritoiminnan jatkuva järjestäminen ja resursointi ovat edellytyksiä viitearkkitehtuurin hyötyjen ulosmittaamiselle.

Viitearkkitehtuurin lähtökohtana esitetty maakunta 2023-visio toimii hyvänä lähtökohtana ihmiskeskeisten elämäntapahtumalähtöisten palveluiden tuottamiselle, jonka tukemiseen Väestorekisterikeskus tuottaa kattavan joukon digitallisia palveluita mukaan lukien Suomi.fi- ja väestötietopalvelut. Viitearkkitehtuuri kuvaa Väestorekisterikeskuksen ja Maistraatin erillisinä toimijoina, vaikka työ näiden toiminnan yhdistämiseksi on käynnistetty ja yhdistymisen tuloksena syntyvän uuden viraston odotetaan olevan toiminnassa viitearkkitehtuurin kuvaamassa tavoitetilassa. Vielä nimeämättömän tulevan viraston tehtävät liittyvät merkittävästi digitalisaation edistämiseen ja kansallisen yhteentoimivuuden tukipalveluihin. Tämän lisäksi tuleva organisoituminen vaikuttaa henkilöasiakkaiden oikeusturvapalveluiden valtakunnallisen asiakaspalvelun järjestämiseen merkittävällä tavalla ja on siten otettava huomioon valtakunnallisia ja maakunnallisia henkilöasiakkaan palveluketjuja suunniteltaessa. Mainittu uudistus tulee muodostamaan merkittävän toimijan, jota koskevat kuvaukset tulisi päivittää ja ylläpitää myös tässä viitearkkitehtuurityössä työn edetessä siten, että uuden toimijan tarjoamat palvelut tulevat tehokkaasti hyödynnetyksi maakuntien palveluiden järjestämisessä.

Viitearkkitehtuuri huomioi palveluiden järjestämistä tukevat ekosysteemit keinona saattaa maakunnille käyttöön merkittäviä valmiita tietojärjestelmäpalveluita sekä jakaa palveluntuotannossa

tarvittavia tietoja niitä tarvitsevien toimijoiden kesken. Väestörekisterikeskus on rekisteröinyt Suomi.fi-palvelut ekosysteemikuvauksen kautta tähän työhön ja odottaa ekosysteemivuorovaikutuksen luovan sujuvan kanavan maakuntien toiminnan käynnistämisen tuen vaatimalle sidosryhmätyöskentelylle erityisesti taktisen ja operatiivisen toiminnan osalta.

Palvelutuotannon osalta Väestörekisterikeskus on aloittanut valmistelevan yhteistyön maakuntien liikelaitosten kanssa (Vimana, Sotedigi). Yhteistyön tavoitteena on luoda liikelaitosten kanssa yhteiset palveluprosessit tukemaan maakuntien digitaalisten palveluiden järjestämistä ja päällekkäisen työn välttämiseksi. Lisäksi järjestäytymällä yhteistyöhön palvelukeskusten kanssa tavoitellaan tilannetta, jossa palveluita rakentaessa Suomi.fi-palveluiden tehokas hyödyntäminen voidaan varmistaa jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa maakuntien palveluita rakentaessa.

Maakuntien viitearkkitehtuurin sanasto-, ja tietomallityön (Liite 5, Liite 8) osalta Väestörekisterikeskus kehottaa yhteentoimivuusvälineen (<https://yhteentoimiva.suomi.fi>) tehokkaaseen hyödyntämiseen maakuntauudistuksen edetessä.

Viitearkkitehtuurin palvelupolkuesimerkit (Liite 6a, Liite 6b) kuvaavat kaksi esimerkkipalvelupolkua, joiden hyödyntämistä ja täsmentämistä tulisi tavoitella myös sote-valinnanvapauden tietopalveluiden ja maakuntien verkkosisältöjen toteuttamiseksi asetetuissahankkeissa. Onkin suositeltavaa, että kokonaisarkkitehtuurikuvausten päivittämiseksi järjestetään riittävä yhteistyö sekä näiden että muiden keskeisten hankkeiden kanssa. Tämä työ tulisi järjestää ekosysteemivuorovaikutuksen lisäksi riittävällä tavalla huomioiden keskeisten hankkeiden omat kokonaisarkkitehtuuriryhmät ja päällekkäistä ja mahdollisesti ristiriitaisesti päivittyvää tietosisältöä välttämällä.

Viitearkkitehtuurityö tapahtuu todetusti keskellä yhtä maamme historian suurinta hallinnon uudistusta ja sen hallintamalli on siten altis toimintaympäristöstä nouseville muutoksille. Visuaalisena esityksenä viitearkkitehtuurin kuvaukset tarjoavat tehokkaan välineen hallintamallin ja sen ohjaaman viitearkkitehtuurin ajantasaisen tilanteen kuvaamiseksi. Tämän osalta olisikin toivottavaa, että viitearkkitehtuurityö resursoidaan jatkumaan maakuntauudistuksen yli ja että tämän työn tuotokset tuodaan mahdollisimman avoimesti saataville mm. arkkitehtuuripankkia, yhteentoimivuusvälineistöä, JHS-suosituksia ja avoindata.fi-julkaisualustaa hyödyntäen.

Väestörekisterikeskus näkee tärkeäksi riittävän kansallisen tason koordinaatiotyön järjestettäessä yhteentoimivuuden ja erityisesti tietoarkkitehtuurin hallintaa maakuntarajat ylittävänä kansallisena kokonaisuutena. Laadukkaat ja yhteentoimivat ratkaisut vaativat tietoarkkitehtuurilta joitakin ehdottomiakin vaatimuksia, joiden tärkeyttä ei voi liiaksi korostaa. Tietoturvan ja tietosuojan osaamisalueen osalta tahdomme nostaa esiin kansallisen VAHTI-tietoturvatyön, jonka hyödyntäminen on syytä jäsentää myös maakuntien tietoturvatyössä. Tähän mennessä tehty viitearkkitehtuurityö luo hyvän pohjan maakuntauudistuksen digitalisaatiotyölle. Jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön vuoksi vaikuttaisi aiheelliselta järjestää riittävä resursointi viitearkkitehtuurin päivittämiseksi ja ajan tasalla pitämiseksi maakuntauudistuksen edetessä.

Kommentit viitearkkitehtuurin liitteinä olevista kuvauksista

Kommentit liitteestä 2 kyvykkyydet

-

Kommentit liitteestä 3 palvelukartta

-

Kommentit liitteestä 4 toimijat

-

Kommentit liitteestä 5 sanasto

-

Kommentit liitteestä 6a palvelupolku 1

-

Kommentit liitteestä 6b palvelupolku2

-

Kommentit liitteestä 7 organisaatiomalliesimerkki

-

Kommentit liitteestä 8 päätietoryhmät

-

Kommentit liitteestä 9 loogiset tietovarannot

-

Kommentit liitteestä 10 hallintamalli

-

Kommentit liitteestä 11 tietovarantojen riippuvuudet

-

Kommentit liitteestä 12 yhteenvetokuva

-

Pitkänen Mikko
Väestorekisterikeskus